

АРХІВ   ПРО "УМ"   РЕКЛАМА В "УМ"

Україна молода

введіть фразу для пошуку

ЗНАЙТИ

ГОЛОВНА   НОВИНИ   ПОЛІТИКА   ЕКОНОМІКА
СУСПІЛЬСТВО   ІСТОРІЯ   ЗДОРОВ'Я
КУЛЬТУРА   СПОРТ   КАЛЕЙДОСКОП

 > [Людина](#) > Всесвіт на вістрі голки

ВСЕСВІТ НА ВІСТРІ ГОЛКИ

05.06.2013

Володимир ВОЛОВНЕНКО

Людмила Огнєва. Фото автора.

**Біографія
Людмили
Огнєвої багата
на географічні
назви. Дівчина
родом із
Вінниччини, але
сталось так, що
доля закинула
родину на
Донбас. Після
закінчення
школи подалась**

«за компанію» з подругою поступати до технічного вишу в російський Воронеж. Згодом отримала розподілення на радіозавод десь за Уралом, потім викладала в Донецькій політехніці та працювала в одному з конструкторських бюро «шахтарської столиці». Та й зараз ця немолода вже жінка невтомно подорожує Україною, а то й за її межами, пропагуючи унікальне народне мистецтво «живопису нитками», розкриваючи всім бажаючим його потаємний зміст.

Нитка, що тягнеться з дитинства

— Вишивати навчалась, як більшість українських дівчат тієї доби, буквально з малку, — розповідає пані Людмила. — У нашій хаті навіть повсякденний рушник–втиральник був оздоблений вузькою барвистою стрічкою. А справжній переверот у свідомості пережила десь півтора десятка років тому, коли мені потрапила на очі журнальна стаття із промовистою назвою «Орнамент: оздоба чи магія». На основі вчення Володимира Вернадського про ноосферу там розвивалася ідея тісного зв'язку всього живого, зокрема людини, з оточуючим Всесвітом. Йшлося про те, що графічні орнаменти, сполучення кольорів несуть у собі призабуту інформацію про вплив на людські організми, що вони можуть бути оберегами від хвороб та негативного впливу, зрештою — від того, що зветься злою долею. Тема буквально захопила мене.

Огнева доводить: чергування елементів традиційного українського орнаменту, їх колір, форма впливають на нашу підсвідомість приблизно так само, як музика. Дія графічних образів, за переконанням нашої співбесідниці, потужна за своєю енергетикою. Недарма в Україні вишивці, як і пісні, споконвіку надавали сакрального значення — вона супроводжувала селянина від народження до смерті. А зруйновано усталений порядок речей було, між іншим, на початку минулого століття комівожерами, що реалізували по селах дешеві парфуми та мило: з рекламних міркувань крам загортали у паперові шаблони для вишивання західних зразків — звідки й пішли всі ті гламурні котики та трояндочки із сердечками. Споконвічні ж народні графічні коди призабулися. Зараз лише лічені майстрині–ентузіастки намагаються зрозуміти їх, зберігши для майбутніх поколінь. Донеччанка Людмила Огнева — одна з таких.

Про футбол та «гречку»

Сорочка–вишиванка вважається таким самим беззаперечним українським брендом, як, наприклад, сало. Проте, доводить Людмила Огнева, цей старовинний одяг приховує багато секретів, тонкощів, незрозумілих сучасному городянину. Іноді доходить до анекдотів. Класичний приклад від знавця народних звичаїв професора Віктора Давидюка: якимось на фольклорному святі він помітив на свитах хлопців, що витанцьовували на сцені, вишиту «роженицю» — символічне побажання власникові... легких пологів. Огнева, пригадавши цю історію, додає, що не так давно сама змушена була почати гостру дискусію, коли гравцям команди «Шахтар» з рекламною метою подарували українські вишиті сорочки. За її твердженням, малюнок було хаотично обрано: цільний, нерозділений «чоловічий» ромб в основі орнаменту, квітка калини, що здавна символізує дівочу незайманість, у сполученні з рівнораменним

хрестом (знак шлюбу) — однозначно, ніби в газетному оголошенні, повідомляли: «я — вільний, шукаю цнотливу дівчину, можу й одружитися».

— Навряд чи подруги наших футбольних «бразильських козаків» схвалили б такі колективні «стрибки в гречку», якби, звичайно, розумілися на традиційному українському шитті, — дошкульно зауважує пані Людмила.

— Яку ще графічну інформацію приховувала вишиванка? — цікавлюся у майстрині.

— По-перше, це був паспорт, який точно розповідав, з якої місцевості українець, якого роду, навіть якого соціального статусу. І це «особисте посвідчення» вважалося дійсним не лише за життя. Побутував звичай, що весільні святкові сорочки, чоловіча та жіноча, ховалися в скриню, і через роки в них людину ховали — аби на тому світі подружжя могло впізнати одне одного. Взагалі традиційна українська вишивка несе безліч кодів. Найпоширеніший — дерево життя — водночас символізує три світи, підземний, земний та небесний, та нерозривну єдність минулого, сучасного, майбутнього. Птахи на рушниках — то голуби, ще дохристиянський символ духів померлих предків, що оберігають родину.

А от павичі, пояснює наша співбесідниця, скоріше за все, прийшли з Візантії, разом із вірою в Христа. В українській традиційній міфології цей птах означав перевертня-чорта, що причепурився до відьомського шабашу. Взагалі вікові «нашарування», що характерні для всієї нашої культури, повною мірою відбилися у вишивці. Зокрема, фахівці знаходять у ній елементи культу оленя, характерного для скіфів, навіть візерунки Трипільської культури.

Доля на полотні

Фундаментальні знання з теорії народної вишивки дозволили Людмилі Огневій кілька років тому взятися за відповідальну працю: створення візерунків для вишиванок, присвячених видатним постатям української історії, від старої доби до наших днів.

— Пошуки історичних свідчень йшли непросто, — згадує пані Людмила. — Але мені, мабуть, у гідній справі Бог помагав. От коли я підступилася до сорочки Василя Стуса, то зуміла розшукати його сестру, яка понині живе в Донецьку. Та показала в сімейному альбомі знімок зі шкільного випускного Василя, де майбутній поет стоїть саме у вишиванці. Справила її хлопцю до знаменної дати рідна тітка, отже, сорочка була в подільському стилі. Так само архівні фото допомогли у випадку з В'ячеславом Чорноволом. Сорочка Тараса Шевченка, вишита сестрою білим по білому, відшукалася в одному зі столичних музеїв Кобзаря, коли я експонувала там свої колекції. Дещо довелося домислювати на власний розсуд, спираючись на вивчення біографій Богдана Хмельницького, Івана Франка, Алли Горської, Олекси Тихого. Скажімо, для сорочки гетьмана Павла Полуботка став у нагоді орнамент, здавна відомий як

такий, що сприяє загоєнню ран — адже український гетьман страждав від тортур, будучи ув'язненим у казематах російської Петропавлівської фортеці. У вишиванці, присвяченій засновнику ОУН Євгену Коновальцю, — то дуб, символ мужності, стійкості. Для Олекси Гірника, який здійснив акт самоспалення на могилі Шевченка в Каневі, протестуючи проти русифікації України, я обрала жовтогарячий та чорний кольори.

І впала зірка Полин...

Наступним масштабним проектом майстрині стало відновлення вишивок покинутих сіл Чорнобильської зони, здійсненим нею у співдружності з донецьким меценатом та ветераном—чорнобильцем Віктором Тупілкою (про останнього див. «УМ» від 25 квітня ц.р.). За зразками, що їх із ризиком для життя знаходили в радіоактивній зоні добровільні «сталкери», згодом було відновлено цілий пласт народної культури, здавалося б, назавжди втрачений.

— Експозицію склали два десятки тематичних пар—зображень, — пояснює пані Людмила. — Зверху так званий семплер зі зразками вишивки конкретного населеного пункту. Нижче — чорний квадрат, що символізує землю, апокаліптична восьмикутна «зірка Полин», що принесла катастрофу, колючий дріт «зони відчуження», а поверх — хрест, створений на основі орнаментів, притаманних тому чи іншому селу — як невмируща надія відродження.

Чорнобильська виставка «Пам'ять про життя» з великим резонансом проїхала всією Україною, а нещодавно повернулася з—за кордону, побувавши в Мюнхені та Парижі. Огнева каже, що після кожної такої подорожі сідає за ретельне вивчення книги відгуків, розшукуючи там і адреси нових однодумців, і оригінальні ідеї для подальшої творчості. У найближчих планах Людмили Огневої — організація в Донецьку «параду вишиванок» на День незалежності. Для Києва та західних регіонів України такі масові громадські заходи стали звичними, а от «шахтарська столиця» приміряє на себе прадавні українські графічні коди чи не вперше.

Друкована версія

СТАТТІ ПО ТЕМІ

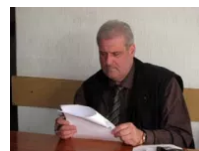
**Голодомори й
лихоліття
«мами за
законом»**

Іде другий
десяток літ, як
немає з нами

**Ноги замість
мотора**

**За ним сумує
місто...**

дорогої для мене
людини —
Євдокименко
Ірини Пилипівни,
матері моєї

30-річний
черкащанин
Олексій Ганшин
ніколи не мав
автомобіля і
навіть не хоче
його купувати. Бо
в нього є
веломобіль.
Олексій не просто
любить на ньому
подорожувати, він
власноруч будує
ще й лежачі

Сьогодні — 9
днів, як пішов із
життя Ігор
Калашник,
політик,
громадський діяч
Черкащини,
доктор
економічних наук,
заслужений
будівельник
України, лауреат
загальноукраїнськ
рейтингу

«Я давно вже став українським націоналістом»

Ще жоден
художник тему
сучасної
українсько-
російської війни
досі не втілював
настільки
масштабно, як
53-річний
художник із
Дніпропетровська
Сергій Чайка.
Його нова

Не в грошах щастя

Звістка про те, що
Василію Пилці з
Кривого Рогу
замовили портрет
короля Кувейту,
нещодавно була
розповсюджена
багатьма ЗМІ як
неабияка
сенсація.
Особливої ж
пікантності
додавало те, що
українському

«Ми такі люди — співати вміємо, а балакати не дуже!»

Більше 30 років
поспіль
українська
народна пісня
допомагає
черкаській родині

ВИПУСК №080

ЗА 05.06.2013

РОЗСИЛКА

e-mail:

підписатися

ФОТО, ВІДЕО

Христос Воскрес! Епіфаній очолив Великодне богослужіння у Свято-Михайлівському соборі, відео

Надпотужну авіабомбу знешкоджено в Ірпені - Маркушин

[АРХІВ](#) [ПРО "УМ"](#) [РЕКЛАМА В "УМ"](#)

введіть фразу для пошуку

ЗНАЙТИ

© 2000-2022, ПП «Україна Молода». Всі права захищено.
Використання матеріалів, розміщених на сайті, дозволяється
при умові посилання на "Україна Молода".

Розроблено компанією Webo